

PROTOKOLL

fra møte i Fylkesstyret Nord-Trøndelag

Møtedato	13.02.2012	Vår dato: 17.02.2012
Møtetid	10:00	Utvalgssekretær Nord-Trøndelag Bondelag
Møtested	Steinkjer	Telefon

Sak 11/01686

Som medlemmer møtte:

Kåre Peder Aakre, Trond Hodne, Anders Røflo, Inger Hovde, Johan Kristian Daling,

Forfall: Sigrid Elin Klefsås, Bjørnar Nilsen

Som varamedlem møtte: Borgny Kjølstad Grande, Erik Melting

Til behandling:

Faste saker :

- 1/2012 Godkjenning av innkalling og saksliste
Vedtak: Godkjent
- 2/2012 Godkjenning av protokoll
a) Protokoll fra styremøte 30. januar 2012
Vedtak: Godkjent
- 3/2012 Siden sist / åpen post
a) Møte med LHMS7nasjonal kampanje v/Anders
b) Vervekurs v/Anders
c) Beitekonferanse v/Trond
d) Møte med ammekuprodusentene i Stjørdal v/Trond
e) Info fra NTBU v/Erik
f) Samarbeid med Naturvernforbundet
Vedtak: a)-e) Tatt til orientering f) Vi fortsetter samarbeidet med Naturvernforbundet, men vurderer nøye videre prosjekt og felles uttalelse i media.
- 5/2012 Invitasjoner/møter/arrangement
a) Årsmøte i NTBK 3. mars
b) Fylkesting 15.-16. februar
c) Rovviltnemnda 16. februar
d) Melkeprosjektet 16. februar
e) Årsmøte Norsvin Trøndelag 16. februar

Vedtak: Møtene ble fordelt. a) Anders b)-c) Kåre Peder d) Anders e) Johan Kristian

6/2012

Media

Vedtak:

a) Vi bør arbeide for å øke kompetansen blant journalistene i TA.

b) Vi lager sak i TA før Fylkestinget

7/2012

Fylkeskontoret informerer

a) Oppfølging Skadefri Bonde v/Marit

Vedtak: Tatt til orientering

Saker til behandling

10/12 11/01225-30 Innspill til jordbruksforhandlingene 2012 fra Nord-Trøndelag

Vedtak

Administrasjonen utarbeider utkast til uttalelse ut fra diskusjonen i styret. Endelig innspill til Norges Bondelag vedtas på styremøte etter årsmøtet.

Saksutredning

I det følgende har vi tatt utgangspunkt i innspillet dere vedtok til Fylkeskommunen, innspillet fra i fjor og de innspillene vi har fått fra lokallagene. Vi har skrevet ut teksten i størst mulig grad. Enkelte steder er det imidlertid reist spørsmål. **Styret må ta stilling til teksten slik den står, problemstillingene som er reist og om det er andre tema som skal være med.**

Nord-Trøndelag Bondelag har mottatt innspill til jordbruksforhandlingene fra 18 lokallag. I tillegg har vi mottatt innspill fra Allskog, Tine, Hoff, Felleskjøpet og Gartnerhallen Trøndelag. Grøntutvalget i Nord-Trøndelag Bondelag har også gitt innspill.

A. Hovedprioriteringer

Hovedprioriteringene fra Nord-Trøndelag Bondelag:

- 1. Et betydelig inntektsløft for å tette gapet i inntekt i forhold til andre grupper.**
- 2. Et omfattende løft for arbeidskrevende husdyrproduksjoner.**
- 3. Styrking av investeringsvirkemidlene for kapitaltilgang ved fornying av driftsapparatet.**

Matproduksjonen skal øke

Den nye Stortingsmeldingen om landbruks- og matpolitikken danner bakteppet for vårt innspill. Meldingen fastsetter høye ambisjoner for utviklinga av norsk landbruk og matproduksjon de kommende åra. Meldinga setter etter vår vurdering landbruket og matproduksjonen inn i en videre samfunnsmessig sammenheng enn den forrige Stortingsmeldingen. Dette er svært viktig. Og begrunnelsen er både innenlandske utviklingstrekk, og ikke minst at framtidig global matsikkerhet har blitt et sentralt tema internasjonalt. Det å sikre nok mat til en raskt økende befolkning i en stadig varmere verden med et villere klima, er den viktigste utfordringen verdens befolkning står overfor på sikt. Landbruket og matproduksjonen har med andre ord blitt viktigere nasjonalt og internasjonalt.

Meldingens fire overordna målsettinger for landbruks- og matpolitikken er matsikkerhet, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og bærekraftig landbruk. Disse målsettingene er Nord-Trøndelag Bondelag tilfreds med. Nå er det avgjørende å sette inn målretta virkemidler. Ambisiøse målsettinger for landbruket og matproduksjonen må følges opp med ambisiøs virkemiddelbruk, og et taktskifte må komme allerede i vårens jordbruksoppgjør.

Vi er glad for at Stortingsmeldinga har målsettinger om å øke norsk matproduksjon basert på norske ressurser, i takt med befolkningsutviklingen i Norge. Denne målsettingen vil i klartekst innebære en økning i innenlandsk matproduksjon på 20 % innen 2030, tatt i betraktning SSBs prognoser for befolkningsutvikling. Dette understreker behovet for å utnytte jordressursene effektivt også i Norge. Dette gjelder både innmark og utmark.

Året 2011 og prognoser for kommende år viser at vi har store utfordringer med å holde norsk matproduksjon på dagens nivå i åra som kommer. Fjoråret viste at vi er sårbare for marginale endringer i forbruksmønster, vekstforhold etc. før det får stor betydning for evnen til å levere norske matprodukter i butikkhyllene i forhold til etterspørselen. Dette er en situasjon som hverken Norsk landbruk, eller forbrukerne er tjent med. Særlig er dette kritisk for melkeproduksjonen og storfekjøttproduksjonen.

Landets produksjonspotensial må utnyttes gjennom en politikk som gjør landbruk og produksjon av mat lønnsomt. Dette krever politisk vilje! Vårens jordbruksforhandlinger blir den første reelle prøven på dette. Vi vil peke spesielt på to forhold i virkemiddelsystemet som må styrkes; tollvernet, samt distrikts- og strukturprofilen.

Tollvernet gir i dag marginal beskyttelse mot import av en rekke sentrale jordbruksprodukter, og det er helt avgjørende å utnytte handlingsrommet i gjeldende handelsavtaler for å styrke tollvernet. Overgang fra spesifikk toll til prosenttoll på flere produkter vil styrke importvernet og gi mulighet til å øke målpriser innenlands. Stortingsmeldingen har klare formuleringer om nettopp dette, og Nord-Trøndelag Bondelag forventer derfor at en styrking av tollvernet på sentrale produkter følges opp i de kommende jordbruksforhandlingene.

Meldingen setter også fokus på **styrking av distrikts- og strukturprofil** i virkemiddelbruken. Vi mener dette er nødvendig for å sikre utnyttelse av de nasjonale jord- og beiteressursene også framover. Vi har opplevd betydelig strukturendring i jordbruket de siste åra, og en ser at dette har fått konsekvenser for produksjon og drift av arealer i marginale områder. En slik styrking av distrikts- og strukturprofilen må skje i form av et betydelig løft i budsjettoverføringene. Dette er helt avgjørende for å nå de nye politiske målsettingene i landbruks- og matpolitikken.

Nærmere omtale av hovedprioriteringene fra Nord-Trøndelag Bondelag finnes nedenfor.

1. Et betydelig inntektsløft for å tette inntektsgapet er det grunnleggende kravet. Vi registrerer at stadig flere brukere er i ferd med å gi opp gårdsdrifta. Arbeidsinnsatsen gir for dårlig betaling. Dette er ikke noe nytt, men tidligere ble denne produksjonen gjerne overtatt av nabobruk. Denne automatikken er ikke lenger tilstede. Nabobrukene har nå ofte stort nok driftsomfang fra før, de planlegger nedleggelse, eller er allerede nedlagt. Det må derfor tilbys bedre rammevilkår, som sikrer framtidig rekruttering til næringa. Vi ser tendenser til at produksjonen ikke holder tritt med forbruket på flere områder.

Den kronemessige forskjellen i inntekt mellom jordbruket og andre grupper må tettes, dersom næringa i åra framover skal være i stand til å konkurrere om arbeidskraft, og samtidig sikre nødvendige fornying av driftsapparatet og vedlikehold av jordressursene. Dette er helt avgjørende for å styrke matproduksjonen i hele landet. For å ivareta målsettingene i Stortingsmeldinga er det ikke tilstrekkelig å framskrive utviklinga vi har hatt i landbruket fram til i dag. Produksjonsgrunnlaget og produksjonsevnen må økes gjennom virkemiddelbruk som gjør det lønnsomt å produsere mat i Norge.

Alle lokallagene har pekt på behovet for å bedre lønnsomhetene i næringa, og at gode økonomiske rammebetingelser som viktigst for å sikre rekrutteringen til matproduksjonen fremmover.

2. Rammevilkårene for de arbeidskrevende husdyrproduksjoner må styrkes betydelig. Med arbeidskrevende husdyrproduksjoner mener vi melkeproduksjon, smågris-, og storfekjøttproduksjon. Brukerne i de arbeidskrevende husdyrproduksjonene har små muligheter for å kompensere et lavt lønnsnivå i landbruket med annen inntekt. Brukerne har til en hver tid ansvar for husdyra. Disse produksjonene utgjør en stor andel av sysselsettinga i nordtrøndersk og norsk landbruk. I tillegg er det innenfor disse produksjonene det må til de største investeringene for å fornye driftsapparatet og sikre framtidig drift. Det er også innenfor disse produksjonene vi ser at produksjonen ikke holder tritt med etterspørselen. Storparten av lokallagene har i sine innspill prioritert en styrking av grovforproduksjonene.

Økonomien i de arbeidskrevende produksjonene bør styrkes med budsjettmidler blant annet gjennom å øke tilskudd per dyr, husdyrtilskuddet. En må også utnytte mulighetene for målprisøkning på produktene, der det er mulig. I tillegg bør tollvernet styrkes slik at mulighetene for målprisøkninger bedres. Her tenker vi spesielt på overgang til kronetoll for faste oster.

Kraftforprisen er også meget viktig for økonomien i disse produksjonene. Kraftforprisen har økt betydelig de siste årene uten at det har vært mulig å kompensere dette med prisøkninger på husdyrproduktene. Det er helt avgjørende at en får på plass eventuelle økninger i målpris for husdyrproduktene før en kan øke korn/kraftforprisen.

3. En sterk økning i investeringsvirkemidlene er helt nødvendig for å sikre fornying av driftsapparatet i norsk landbruk. Nord-Trøndelag Bondelag mener primært økonomien i produksjonene bør forsvare fornying av driftsapparatet. Vi ser imidlertid at en tilstrekkelig styrking trolig ikke lar seg gjennomføre raskt nok til å avhjelpe den kritiske situasjonen næringa er oppe i. En styrking av investeringsvirkemidlene er derfor en viktig del av løsningen på kort sikt. Mange av lokallagene har i sine innspill pekt på behovet for investeringsvirkemidler.

Det samlede investeringsbehov i norsk landbruk det nærmeste 10-året er anslått til 53 mrd kr. 57 % av dette er knyttet til melkeproduksjon. I nordtrøndersk melkeproduksjon må det eksempelvis investeres 300 mill kroner årlig for å fornye driftsapparatet. Dette vil kreve økte bevilgninger til investeringsvirkemidler i årets jordbruksoppgjør, og vil bedre lønnsomheten i framtidige utbyggingsprosjekter.

Fra litt ut på 90-tallet og fram til i dag har byggekostnadene i landbruket doblet seg. Dette har ført til at mange som har investert i nytt driftsapparat de siste åra sliter hardt økonomisk. For å

sikre videre drift hos disse bør det etableres en **gjeldsnedskrivningsordning**. Dette må innrettes som en krisepakke for å avhjelpe situasjonen for de som faktisk har investert de 5 siste åra. En gjeldsnedskrivningsordning bør administreres av Innovasjon Norge etter samme prinsipp som investeringsstøtten.

B. Tollvern og målpris – mulighet for økt prisuttak

Tollvernet er avgjørende for å skape økonomi i den innenlandske produksjonen. Intensjonene i landbruksmeldinga bør følges opp, og de mulighetene som finnes innenfor gjeldene internasjonale handelsavtaler må utnyttes for å styrke mulighetene for prisuttak i det norske markedet.

Importen av ost, yoghurt og smakstilsatt melk til Norge er betydelig. For å sikre norsk produksjonsvolum og markedspris må en gå over til prosenttoll for utvalgte toll linjer. Hvis en eksempelvis ser på tollvernet for ost, vil en overgang til prosenttoll på oster tilsvarende Norvegia og Jarlsberg innebære økt tollbeskyttelse for omkring halvparten av melkevolumet i Norge. Dette vil isolert sett gi mulighet for å øke målprisen på melk med anslagsvis 1 krone fra dagens nivå. Dette vil være nødvendig for å kunne oppnå rask nok bedring av lønnsomheten i melkeproduksjonen.

Tilsvarende endringer i tollvernet bør vurderes for andre produkter. Særlig er det på grøntsektoren betydelig behov for å styrke tollvernet. På enkelte produkter vil innføring av prosenttoll gi bedre tollbeskyttelse enn dagens kronetoll, og en endring vil være avgjørende for å demme opp mot import, og også for å kunne ta ut økt pris i det innenlandske markedet. Målprisene på grøntsektoren har årlig blitt økt i jordbruksforhandlingene, men nå er en i ferd med å nå grensen for hva som er mulig å ta ut uten å utløse lønnsom import med toll.

Det må tas ut økt målpris, der det er muligheter for å ta ut dette i markedet.

C. Budsjettoverføringer

Det vil være helt nødvendig med betydelig økte budsjettoverføringer, både for å sikre en kronemessig utvikling som andre grupper, og å tette inntektsgapet til andre grupper.

AK-tilskuddene for grovforareal er et viktig element når det gjelder lønnsomhet i grovforproduksjonene. Stordriftsfordelene synes overvurdert i grovforproduksjon. Nord-Trøndelag Bondelag har i en årrekke krevd at arealtilskuddene for grovfor må økes, for å sikre lønnsomheten i grovforproduksjonene og å sikre tilgangen på egne areal for melkeproduksjon spesielt. Grovfor som innsatsvare har blitt dyrere sammenlignet med kraftfor, og lønnsomheten i grovforproduksjonen må derfor styrkes for å sikre fortsatt beiting og bruk av grovfor i husdyrproduksjonene. Ubalansen i tilskuddsnivå mellom korn og grovfor, og mangelen på struktur i korntilskuddet favoriserer kornproduksjon i konkurransen om arealene. *Nord-Trøndelag Bondelag går for en utflating av arealtilskuddet for grovfor, ved å fjerne tilskuddsreduksjonen på grovforareal over 250 dekar. En slik endring må dekkes inn med friske midler over statsbudsjettet. En utflating av AK-tilskudd bør kombineres med en generell styrking av husdyrtilskuddene.- Kan dere si dette og samtidig si at dere prioriterer distrikt- og struktur?*

Nord-Trøndelag Bondelag ønsker også å prioritere distriktsjordbruket. Arbeidsplassene i og bosettingen knyttet til landbruket betyr relativt mest i distriktene. De grovforbaserte produksjonene, som melk, storfekjøtt, ammeku og sau, er viktigst i distriktene og må løftes særskilt.

I høringsheftet er en av problemstillingene hvorvidt det er ønskelig å redusere kulturlandspastilskuddet for å bruke dette til ekstra avlingsskade, økt erstatning og erstatning for kvalitet. Majoriteten av lokallagene som har uttalt seg om dette vil ikke ha en slik omlegging.

Skal dere si noe om beitpussertilskuddet? Jfr. Lierne BL

D. Næringsutvikling og kapitaltilgang

Melkeproduksjonen er hjørnesteinsbedriftene i mange nordtrønderske kommuner og en bærebjelke i norsk landbruk, spesielt i distriktsjordbruket. Det er derfor kritisk nødvendig å styrke økonomien i melkeproduksjonen både på kort og lang sikt. Norsk storfekjøtt- og melkeproduksjon trenger en snuoperasjon.

Det samlede investeringsbehov i bygningsmasse i norsk landbruk det nærmeste 10-året er anslått til 53 mrd kr. 57% av dette er knyttet til melkeproduksjon. I nordtrøndersk melkeproduksjon må det investeres 300 mill kroner årlig for å fornye driftsapparatet. En ligger langt under dette nivået i dag.

Mange av lokalagene har pekt på behovet for økte investeringsvirkemidler.

Nord-Trøndelag Bondelag mener derfor det må innføres en krisepakke utenfor jordbruksavtalens rammer, for å sikre ønsket utvikling i disse produksjonene spesielt. En økning i investeringsvirkemidlene vil lette nyinvesteringer i melk og andre arbeidskrevende produksjoner. Investeringsstøtten bør gis opp til 35% av kostnadsoverslaget. Dette vil ha en utløsende effekt, og bedre lønnsomheten i framtidige utbyggingsprosjekter. Nord-Trøndelag Bondelags holdning er i utgangspunktet at lønnsomheten i den løpende produksjonen bør være så god at investeringsvirkemidlene er unødvendig. Vi ser imidlertid at dette ikke er tilfelle, og mener det vil være nødvendig å prioritere investeringsvirkemidlene sterkere framover, for å sikre nødvendig fornying av driftsapparatet i melkeproduksjonen spesielt. Stortingsmeldingen slår også fast at investeringsvirkemidlene skal styrkes framover.

Fra litt ut på 90-tallet og fram til i dag har byggekostnadene i landbruket doblet seg. Dette har ført til at mange som har investert i nytt driftsapparat de siste åra sliter hardt økonomisk. For å sikre videre drift hos disse bør det etableres en gjeldsnedskrivningsordning. Dette må innrettes som en krisepakke for å avhjelpe situasjonen for de som faktisk har investert de 5-6 siste åra. Fra 2004 har byggekostnadene i landbruket blitt fordobla, og det er i dag utfordrende å i det hele tatt å kunne forsvare de investeringene som er gjort. En gjeldsnedskrivningsordning bør administreres av Innovasjon Norge etter samme prinsipp som investeringsstøtten.

Lokallagene mener det ikke er ønskelig med sentrale føringer på investeringsvirkemidlene i forhold til størrelsen på bruket.

E. Miljø og økologisk landbruk

Beitetilskudd

Sentrale beitetilskudd er meget viktig for å ivareta kulturlandskap og biologisk mangfold.

Økologisk landbruk

Økologisk landbruk bør utvikles i takt med markedet for økologiske produkter, slik at

produksjonen tilpasses etterspørselen. Økt prisuttak i markedet er avgjørende for både å dekke merkostnader og å sikre lønnsomheten i økologisk produksjon. Det er viktig å sikre en avsetning av disse produktene i markedet med en merpris som gir lønnsomhet for brukerne og i foredlingsleddet. Dette må være et ansvar også for staten, som forbruker ved offentlige anskaffelser.

Nord-Trøndelag Bondelag mener det er avgjørende å sette fokus på produktive ordninger, som fremmer produksjon. Etter vår vurdering bør det ikke gis mer til arealstøtte som kan fås gjennom ekstensiv drift. Virkemidlene må også etter vår vurdering i større grad innrettes slik at de stimulerer til best mulig vekstskifte.

Grøftetilskudd

Nord-Trøndelag Bondelag mener det må innføres en tilskuddsordning for grøfting av jordbruksareal, både som klimatiltak, og for å holde jordressursene i hevd. Den nye landbruksmeldinga legger stor vekt på økt produksjon av mat basert på norske ressurser. Dette krever både økt kornproduksjon, økt produksjon i grøntsektoren og økt grovforproduksjon. Dette vil kreve økt arealproduktivitet i alle produksjoner.

Det er store arealer som har mangelfull dreneringstilstand. For å nå produksjonsmålsettingene i landbruksmeldinga, mener vi det er helt nødvendig å stimulere til investeringer i jordressursene.

Ordningen som er etablert, med rentestøtte forvalta gjennom Innovasjon Norge, er meget uhensiktsmessig. For å bidra til reduksjon av klimagassutslipp i jordbruket er det viktig å bidra til jord i god hevd, med stort avlingspotensial pr arealenhet. Et grøftetilskudd vil være meget målrettet i så måte.

JA-fra mange av lokallagene

Investeringstilskudd til gjødsellager

For å bedre utnyttinga av husdyrgjødsel, bør det også opprettes investeringsstøtte til bygging av gjødsellager, for å sikre tilstrekkelig kapasitet til lagring av husdyrgjødsel slik at gjødsel i sin helhet kan brukes i vekstsesongen.

Bioenergi - klimagassreduksjon

Nord-Trøndelag Bondelag vil også peke på behovet for å redusere klimagassutslippene fra landbruket, og å bidra til energiproduksjon basert på landbrukets ressurser.

Matproduksjonen er biologiske prosesser, og det vil være en utfordring å øke matproduksjonen og samtidig redusere klimautslippene. For å redusere metangassutslippene og øke energiproduksjonen foreslås et metangassreduksjonstilskudd som gis til varme og energi produsert fra biogass.

Slik mange av lokallagene har spilt inn, kan dette imidlertid ikke prioriteres innenfor dagens jordbruksavtalepott, og må dekkes inn over annet budsjett. Å utnytte potensialet i landbruket vil være i samfunnets interesse.

F. Velferdsordninger

Velferdsordningene er meget viktige for å sikre næringsutøverne mulighet for ferie og fritid, samt sikkerhet ved sykdom. Mange av lokallagene har pekt på behovet for å prioritere disse ordningene.

Nord-Trøndelag Bondelag mener satsene bør økes i takt med kostnadsutviklingen for arbeidskraft, slik at tilskuddet gir mulighet for ferie og fritid på dagens nivå. Sykdomsavløsningsordningen prioriteres fremst av de ulike velferdsordningene. Dersom en setter velferdsordningene opp mot andre ordninger, mener Nord-Trøndelag Bondelag at inntektsgivende tilskudd må prioriteres først.

Nord-Trøndelag Bondelag vil også i år påpeke behovet for å endre utbetalingsrutinene for avløsertilskuddet for ferie og fritid. Utbetaling bør deles i to utbetalingsomganger for å sikre god nok likviditet hos næringsutøverne til å utnytte ordninga.

Nord-Trøndelag Bondelag mener også at tilskudd til sykdomsavløsning ikke bør avkortes for inntekt utenfor bruket

I tillegg bør det gjøres endringer som likestiller nystartede produsenter av gris og kylling med andre produksjoner mht tilskudd til avløsning ved ferie og fritid. I dag vil disse produsentene først få utbetalt avløsertilskudd etter to års drift. Disse produksjonene må likebehandles med andre produksjoner i avløserordningen, og dette må på plass i jordbruksforhandlingene.

G. Melk

Melkeproduksjonen er hjørnesteinen i mange nordtrønderske kommuner og en bærebjelke i norsk landbruk. Spesielt i distriktsjordbruket. Økonomien i melkeproduksjonen er kritisk lav for brukere som nylig har investert i nytt driftsapparat med større produksjonsvolum. Det er heller ikke rom for nyinvesteringer. Stordriftsfordelene synes overvurdert, og de betydelige kapitalkostnadene som påløper i kjølvannet av nyinvesteringer rammer økonomien for denne gruppen spesielt hardt.

Isolert sett bør inntjeningen i ei næring forsvare fornying av driftsapparatet, men slik er det ikke i dag. Dersom denne situasjonen vedvarer, er det overhengende fare for at mange sliter på eksisterende driftsapparat så lenge det er forsvarlig, for deretter å legge ned produksjonen. Dette vil få store konsekvenser for verdiskaping og bosetting i distriktene og legitimiteten til norsk landbruk. Det er derfor kritisk nødvendig å styrke økonomien både på kort og lang sikt. Dette for å sikre nødvendig fornying av driftsapparatet og å opprettholde melkevolumet til foredlingsindustrien i åra framover.

Målprisøkninger vil være meget viktig framover. Nord-Trøndelag Bondelag krever at målprisen må økes med minimum 20 øre pr år de nærmeste 5 årene, justert med konsumprisindeksen. Dette er nødvendig for å sikre nødvendig langsiktighet og optimisme i næringa.

Nord-Trøndelag Bondelag mener også husdyrtilskuddet må økes, slik at tilskuddstrinnet med høyeste sats utvides til 26 kyr, og at alle kyr over nummer 26 mottar tilskudd som andre storfe. Samtidig vil Nord-Trøndelag Bondelag øke arealtilskuddet for grovfor, gjennom å ta bort tilskuddsreduksjonen over 250 dekar grovfor. Beitetilskuddene må fortsatt økes, for å styrke grovforverdien. Prisedskrivning av norsk korn er viktig for lønnsomheten også i melkeproduksjonen.

Skal vi si noe om PU-ordningen?

Skal vi si noe om kvoteordningen?

H. Kjøtt og egg

Lønnsomhet

Nord-Trøndelag Bondelag mener det er viktig å øke målpriser der det er mulig. På kjøtt peker spesielt sau seg ut med potensial for målprisøkning. Men målprisen for gris bør også økes noe. Storfekjøtt har ikke målpris, men det bør absolutt være muligheter for å øke prisuttaket i markedet, gitt at det igjen er betydelig underdekning av storfekjøtt.

Nord-Trøndelag Bondelag mener at gris må prioriteres av de kraftforkrevende produksjonene. Av grovforproduksjonene må melk/storfe og ammeku prioriteres. Styrking av rammevilkår må skje både gjennom økning av markedsinntektene/realistiske målprisøkninger og prioritering av budsjettmidler.

Når det gjelder spesialisert storfekjøtt/ammekuproduksjon, er det også viktig at beitetilskudd styrkes. Satsinga på storfekjøttproduksjon og ammeku er viktig for å opprettholde nødvendig beitetrykk for å holde kulturlandskapet i hevd. Dette er nødvendig for å kompensere for sterk strukturutvikling og spesialisering i melkeproduksjonen. Grovforlønnssomheten må som tidligere nevnt styrkes gjennom økning i arealtilskuddet for gras. Husdyrtilskuddene må også økes.

Lokallagene peker på bedre økonomi i melke- og ammekuproduksjonen som de viktigste grepene for å øke storfekjøttproduksjonen. *Stod Bondelag foreslår kalvingstilskudd.*

Når det gjelder sau, ser vi en dramatisk reduksjon i saueholdet i fylket vårt. Dette har skjedd på tross av en bedring av økonomien i tidligere års jordbruksoppgjør. Nedgangen skyldes særlig rovviltproblematikk, og Nord-Trøndelag Bondelag er svært bekymra for utviklinga. Det er fortsatt behov for å øke lønnsomheten i denne produksjonen, samtidig som det haster alvorlig med å redusere rovviltbelastninga beitenæringene opererer under i Nord-Trøndelag. Dagens situasjon er ikke bærekraftig med hensyn til beitebruket i utsatte områder.

Nord-Trøndelag Bondelag understreker at selve grunnlaget for saueholdet er beiting på innmark og særlig i utmark. Styrking av beitetilskuddet er et målretta virkemiddel for å stimulere til aktivt beitebruk. For å stimulere til økt bruk av utmarka, bør tilskudd til utmarksbeite styrkes mer enn beitetilskuddet på innmark.

Konsesjonsregelverket

Nord-Trøndelag Bondelag har i flere år argumentert for endring av konsesjonsregelverket for de kraftforkrevende produksjonene, for å sikre at intensjonene i regelverket følges. Dette er en forutsetning for at regelverket skal stå seg over tid, og bidra til å regulere strukturen i de kraftforkrevende produksjonene.

Det er et økende press for fradeling og utbygging av kraftforkrevende produksjoner på fraskilt tomt/industritomt. Nord-Trøndelag Bondelag mener det må innføres et krav i konsesjonsregelverket om at driftsenheter i de kraftforkrevende produksjonene selv skal eie 20 prosent av spredearealet.

I. Grønnsaker, frukt og potet

Nord-Trøndelag Bondelag vil uttrykke bekymring for importvernet og mulighetene for å øke produktprisene i grøntsektoren. Grøntsektoren står overfor store utfordringer. Disse

utfordringene er knyttet både til dagens tollregime og eventuelle nye handelsavtaler. Grøntsektoren opplever stadig oftere importpress på enkeltprodukter i perioder av året. Styrking av importvernet er helt nødvendig for å beholde og videreutvikle verdiskapinga i hele verdikjeden.

Som for andre produksjoner er det viktig for grøntsektoren at Regjeringen i den framlagte landbruks- og matmeldingen slår fast at tollvernet skal styrkes, gjennom i større grad å utnytte handlingsrommet innenfor gjeldende WTO-avtale. Det er også svært viktig at å utnytte tollvernet i hele verdikjeden. Norske myndigheter må etablere et system, som skifter mellom kronetoll og prosenttoll ut fra hvilken av de to ordningene som gir best beskyttelse for norsk produksjon. Dette er legitimt i gjeldende WTO-avtale, men krever politisk bevissthet og vilje. Det er svært viktig at vi beholder et målprissystem i framtida også på grøntsektoren.

Stabile og forutsigbare rammevilkår er viktig for at produsentene skal kunne planlegge og opprettholde en effektiv kvalitetsproduksjon. **Inntektsmulighetene** til produsentene må kunne sikres og stå i forhold til nedlagt arbeid.

1.1 Målpriser grønnsaker, bær og potet

Grøntnæringa er allerede så presset i dag at målprissystemet utgjør veldig mye av sikkerheten i den enkeltes forhandlingsrom med grossistene. Alternativ importpris settes til stadighet opp mot prisene på norske varer. Ved å videreføre målprisordningen, så målbærer den hva som produsentene kan kreve av pris.

Grunnlagsmaterialet for grøntsektoren til jordbruksforhandlingene 2012 viser at det kun er tre produkter som har oppnådd målpris så langt i avtaleåret 2011/2012. Dette er potet, gulrot og isbergsalat. Dette understreker nødvendigheten av styrket importvern.

For å dekke både økte produksjonskostnader og styrke økonomien innen grøntsektoren, foreslår utvalget at målprisene økes på de produktene hvor dette er mulig jf markedssituasjonen. En styrking av tollvernet må følges opp med målprisøkninger på flere produkter. For poteter er det tatt ut en pris som ligger over målpris første halvdel av inneværende avtaleår. Vi foreslår derfor at målprisen for poteter økes med 20 øre.

Målpriskurven for potet er endret for i større grad å stimulere til lagring av norsk produksjon. Det må vurderes om denne målprisøkningen utover i sesongen er tilstrekkelig. Hvis det ikke bidrar nok til å kompensere lagringskostnadene, må målpriskurven løftes ytterligere utover sesongen.

2. Areal- og kulturlandskapstilskudd, og en betydelig satsing på investeringsvirkemidler

2.1 Areal- og kulturlandskapstilskudd

På grunn av stadig økende importpress, mener Nord-Trøndelag Bondelag det er grunn til å styrke budsjettoverføringene til frukt-, bær- og grøntsektoren. Det er viktig å stimulere til tilfredsstillende økonomi for heltidsbrukerne. Satsene bør justeres i takt med utviklingen i den grønne sektoren.

På grønnsaker foreslås følgende:

0-100 daa: 800 kr

100-200 daa: 400 kr

På potet foreslås følgende:

0-200 daa: 200 kr

Over 200 daa: 100 kr

På bær må tilskuddsintervallet økes fra 0-40 daa til 0-60. Fra 60-100 daa foreslår vi halv sats. Dette vil i større grad gjenspeile den strukturen vi i dag har også innenfor frukt- og bærproduksjonen.

Vi erfarer at det er vanskelig for potetprodusenter å kunne konkurrere med kornproduksjon mht jordleie. På samme måte som for grovfor, vil forskjellen mellom arealtilskudd for korn og potet bidra til dette. Vi mener en økning av arealtilskuddet derfor er viktig i frukt, bær og grøntproduksjonene.

Investeringsvirkemidler

Det legges vekt på en styrking av investeringsvirkemidlene grøntnæringen spesielt. I et voksende marked med stadig skjerpede krav til produsent, er det et stort behov for nybygg og oppgradering av lager og kjølerom for å ivareta kvaliteten på produktene. Det er et stort etterslep i investeringer i lagerbygg. Det er videre behov for produktutvikling, nytt pakkeutstyr og oppgradering av pakkerier.

Grøftetilskudd

På lik linje med investering i bygninger er det nødvendig å øke investeringene i jordressursene. Det må stimuleres til økt grøfting både for å redusere klimagassutslipp fra jord, og å bidra til dyrkajorda i god hevd med økt avlingspotensiale. Dette vil også redusere behov for plantevernmidler. For å nå målsettingene i landbruksmeldingen om økt produksjon av mat basert på norske ressurser, så er grøfting et målrettet virkemiddel for å øke arealproduktiviteten.

J. Korn - kraftfor

For å kunne øke innenlands produksjon av mat mener Nord-Trøndelag Bondelag at det er viktig både å øke kornproduksjonen og å øke utnyttelsen av grovfor og beiteressursene. Vi mener virkemiddelbruken må sikre bedre lønnsomhet i å utnytte grovforressursene.

Nord-Trøndelag Bondelag mener det er behov for å stimulere til økt forkornproduksjon i Norge for å øke norskandel korn i kraftfor, og øke selvforsyningsgraden basert på norske ressurser. Vi er imidlertid klare på at kornprisen bare kan økes hvis det kombineres med målprisøkninger og bedring i økonomien i husdyrproduksjonene, som er avtakere av kraftforet.

Nord-Trøndelag Bondelag mener det ikke vil være riktig å øke AK-tilskuddet for korn. Dette vil bare forsterke forskjellen mellom korn og grovfor. Vi mener imidlertid det er svært viktig å arbeide for en rask innføring av kvalitetsbetaling i kornproduksjonen. Dette vil være en vinn-vinn løsning for både kornprodusent, kraftforindustri og husdyrprodusenter.

Nord-Trøndelag Bondelag mener også det bør innføres et krav om avling av et visst nivå, for å kunne utløse AK-tilskudd til korn. Tilsvarende krav finnes for grovfor, og må også innføres på korn som jo i praksis langt på veg er et flatt tilskudd for alt kornareal.

Nødvendig bedring av økonomien i kornproduksjonen bør komme som et grunntilskudd pr kg korn.

Prisnedskrivning

Lønnsomheten i de kraftforkrevende produksjonene er meget avhengig av kraftforprisen. Nord-Trøndelag Bondelag mener det er nødvendig å redusere kraftforprisen og bedre økonomien i husdyrholdet generelt og svineholdet spesielt. Det vil være nødvendig å prioritere budsjettmidler til prisnedskrivning for å sikre dette.

Dette må imidlertid også ses i sammenheng med lønnsomheten i grovforproduksjon som innsatsfaktor i spesielt melkeproduksjon. Redusert kraftforpris vil redusere incentivene for å bruke grovfor i melkeproduksjonen. Lønnsomheten i fortsatt å bruke grovfor i grovforproduksjonene må sikres gjennom styrking av andre virkemidler.

K. Annet

Sonegrenser

Nord-Trøndelag Bondelag har fått innspill om behovet for justering av sonegrenser i fra flere lokallag, spesielt for storfekjøtt. En gjennomgang av sonegrensene er også annonsert i landbruksmeldinga. Nord-Trøndelag Bondelag legger til grunn at dette arbeidet starter og at det skjer i samråde med faglagene.

Erstatningsordninger

De færrest av lokallagene er villig til å redusere f.eks kulturlandskaps-tilskuddet med 4 kr/daa for å få større erstatninger ved en avlingsskade eller at ordningen skal utvides til å omfatte kvalitetstap.

Frakttilskudd

En styrking og utvidelse av fraktordningene er viktig for å sikre lik pris til produsent over hele landet uavhengig av avstand til foredlingsindustri. Dette er et stadig viktigere distriktpolitisk virkemiddel. Det er også avgjørende for opprettholdelsen av mottaksplikten for sentrale jordbruksvarer.

Frakttilskuddene for kjøtt må styrkes. Det må imidlertid ikke gjøres på bekostning av distrikttilskuddene. En økning av frakttilskuddene må komme bonden til gode. Ut fra distriktpolitiske hensyn er det også et klart behov for å øke frakttilskudd på korn og kraftfor. På grøntsektoren er det på samme måte viktig med frakttilskudd for å sikre leveranse både til industriproduksjon og til pakkeri. Dette er avgjørende for å utjevne relativt betydelige fraktkostnader fra mindre sentrale områder. I potet, bær og grøntproduksjonen er det spesielt viktig å opprettholde spredning i produksjonen, og godt vekstskifte for å redusere utfordringene med smittespredning. Frakttilskudd vil bidra til å opprettholde produksjonen i ulike deler av landet. Det vil også bidra til å opprettholde forsyningene til industrien, i en situasjon, hvor rekrutteringen til disse produksjonene er usikker.

Kortnebbgås

Skadene forårsaket av trekkende kortnebbgås var betydelige også i 2011. Bestanden har mer enn fordoblet seg siden 1996, og teller nå omkring 70 000 individer. Bestanden vokser, tross rekordhøy beskatning i den ordinære jakta i Norge og Danmark de siste åra.

Tilskuddsordningen for tilrettelegging av beiteareal for trekkende gås fungerer godt for de brukerne som faktisk nyter godt av den. Det er imidlertid alt for lite midler i ordningen.

Ved forhandlingene i 2011 ble ordningen overført til Regionalt miljøprogram, og midlene ble lagt til den fylkesvise ramma for RMP i Nordland og Nord-Trøndelag.

Det er fortsatt behov for å styrke ordningen i årets jordbruksforhandlinger. Det er nødvendig med en betydelig økning av avsetningen av midler til ordningen. Bare i Nord-Trøndelag er behovet omkring 3 millioner kroner. Vi mener derfor det er stort behov for å øke ramma for RMP i Nord-Trøndelag, for å kunne prioritere nødvendige midler til kortnebbgås.

Forhandle ned

Nord-Trøndelag Bondelag vil peke på at det er svært uheldig at Norges Bondelag forhandler noen grupper ned eller forhandler bort tilskudd som staten legger inn i sitt tilbud.

11/12 11/01555-4 Program årsmøtet i Nord-Trøndelag Bondelag 2012

Vedtak

Styret vedtok programmet til årsmøtet og inviterte gjester.

Saksutredning

Årsmøte i Nord-Trøndelag Bondelag 7. mars Snåsa Hotell

Styret må ta stilling til:

- programmet,
- hvem legger fram årsmelding, regnskap, budsjett og arbeidsplan
- gjestelista

Forslag til program:

0930-1000	Ankomst og kaffe
1000-1020	Åpning ved møteleder, konstituering
1020- 1050	Leders tale v/ fylkesleder Kåre Peder Aakre
1050-1115	* Landbrukets plass i framtida. <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan skal vi produsere mer mat? • Hva prioriterer Norges Bondelag? v/ Brita Skallerud
1115-1200	Spørsmål og debatt
1200-1245	Lunsj
1245-1315	Debatt fortsetter
1315-1345	Behandling av årsmelding 2011 v/Kåre Peder regnskap 2011v/ Marit budsjett 2012 v/Marit og arbeidsplan 2012 v/Trond
	Behandling av innkomne saker
1345-1400	Påsketkampanjen v/Anders
1400-1430	Kaffepause

1430-1530 Valg, åpen post med bl.a utdeling av pris til beste lokallag i pausene der stemmene telles opp.

1530 Avslutning

Innkalling til:

Leder + utsendinger fra lokalalgene

Styremedlemmene i fylkesbondelaget.

To utsendinger valgt av Norges Bygdekvinnelag i fylket.

To utsendinger valgt av Norges Bygdeungdomslag i fylket.

Medlemmer av Norges Bondelags styre og representantskap som bor i fylket. (Trine Hasvang Vaag, Lars Petter Bartnes, Asbjørn Helland (GENO), Eilif Due (HOFF))

Møteleder Gunnar Viken.

Medlemmer av Norges Bondelags årsmøte som er valgt av fylkesbondelaget.

Leder i Grønt utvalget i Norges Bondelag Johan Arnt Hernes

Gjester som inviteres:

Valgkomiteen i Nord-Trøndelag Bondelag

Ledere i utvalgene

Fylkesmann; Inge Ryan

Landbruksdirektør: Kirsten Ingjerd Værdal

Fylkesråd: Terje Sjøvik

Leder i rovviltnevnda region 6

Leder i: NTSP, NTAP, NTSV, NTV, NTKrF, NTH, NTFrP

Nord-Trøndelag Bonde- og Småbrukerlag

Bjørn Finanger BSF

Torstein Grande Tine,

Harald Lein og Bjørnar Schei FK,

Norsvin,

Sau- og Geit,

Tyr

12/12 11/01555-3 Årets lokallag Nord-Trøndelag

Vedtak

Samstyret i Steinkjer utnevnes som årets "lokallag" på årsmøte i Nord-Trøndelag Bondelag.

Saksutredning

Norges Bondelag kom i 2011 med nye retningslinjer for Årets lokallag, både for fylket og NB. Kriteriene for tildeling er:

- Høyt aktivitetsnivå
- God synlighet i lokalmiljøet
- God oppfølging av eksisterende og nye medlemmer
- Gode ververesultat og gjennomtenkt vervearbeid

Årets lokallag tildeles kr. 5.000,- og nomineres til årets lokallag i Norges Bondelag. I fjor fikk Namdalseid Bondelag tittelen årets lokallag i Nord-Trøndelag og fikk positiv omtale på årsmøtet i Norges Bondelag.

Styret må ta stilling til hvilket lokallag som, på årsmøtet i Nord-Trøndelag Bondelag, skal tildeles tittelen årets lokallag i Nord-Trøndelag.

Jeg går ut fra at dere kjenner aktiviteten i fadderlagene deres og kan fremme kandidater ut fra det.

Administrasjonen har også i år merket seg god aktivitet på mange områder i Namdalseid Bondelag, men mener det ikke blir riktig å trekke fram samme laget to år på rad. I tillegg har vi lagt merke til arbeidet i samstyret i Steinkjer. Det er imidlertid litt flytende overganger mellom hva som er gjort i regi samstyret og i regi Egge- og Kvam Bondelag, som begge ledes av Vidar Meldal. Samstyret i Steinkjer gjorde en formidabel jobb i media i forbindelse med budstikkeaksjonen, med et stort landbruksnummer av Steinkjeravisa, de har jobbet godt opp mot kommunen med politikermøte foran valget. De har også vært aktiv opp mot kommunen i utarbeidelsen av kommunedelplan landbruk. De spanderte kake på Nortura ansatte for å takke for innsatsen i forbindelse med ekstra mye slakting fram mot jula 2010. Egge- og Kvam Bondelag har hatt medlemsmøte, samme med Beitstad Bondelag i forbindelse med jordbruksforhandlingene. De har arrangert Bondepub flere ganger. De presenterer sine aktiviteter på kvamssida.no